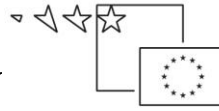

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

Tečaj:

Internet in elektronska pošta

gradivo

CVŽU - 2009

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: Izboljšanje kakovosti in učinkovitosti sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Kaj je Internet?

Internet je ime za svetovno računalniško omrežje, ki združuje ogromno število računalnikov. Ti so povezani v velike (WAN) ali manjše oz. krajevne (LAN) mreže, vse povezave teh mrež pa sestavljajo največje omrežje - Internet.

Središče Interneta ni nikjer. Internet je povezava računalnikov brez meja. Nanj so priključene mnoge raziskovalne inštitucije, vladne organizacije, univerze, in seveda podjetja, za katera je Internet postal cenen in hvaležen medij, primeren za oglaševanje, prodajo izdelkov, izmenjavo podatkov ...

Zgodovina Interneta

Internet je še vedno v fazi nastajanja. Njegov videz in dogajanje na njem sta povsem drugačna kakor pred petimi leti in najverjetneje bo Internet čez pet let povsem drugačen kakor danes.

Začetki Interneta so povezani z ameriškim Obrambnim ministrstvom, ki je pričelo razmišljati že leta 1969 o računalniških omrežjih, ki bi omogočali povezavo in koordinacijo v miru in vojni. Omrežje ki so ga najprej razvili, se je imenovalo **ARPA-net** (*Advanced Research Projects Agency*).

Projekt je bil zgrajen z vojaškimi sredstvi, večinoma pa so ga razvili na univerzah. Ker je bila večina ARPA-neta odprte narave, je bil to zelo velik izziv kreatorjem sistema, tako da je sistem postal stabilnejši, dostopnejši in uporabnejši.

V zadnjih petih letih se je Internet močno spremenil. Omrežje, ki so ga uporabljali med drugim največ po univerzah je sedaj postal dostopen tudi posameznim uporabnikom. Največjo popularnost pa je prinesla komercializacija Interneta (WWW).

Koliko je uporabnikov Interneta je zelo težko oceniti. Podatek, da ima okoli dvajset milijonov ljudi svoj dostop do elektronske pošte je že en podatek, na katerega se mogoče lahko opremo.

Storitve Interneta

V omrežju Internet lahko teoretično uporabljamo katerikoli vrsto računalnika in iščemo poljubne podatke. Seveda potrebujemo zato ustrezne programe. Najbolj znane storitve na omrežju Internet so:

E-mail

E-mail ali elektronska pošta omogoča sprejemanje in oddajanje elektronskih sporočil. Dopisujemo se lahko z vsemi uporabniki, ki so vključeni v omrežje Internet in imajo svoj elektronski naslov.

Telnet

Storitev Telnet nam omogoča da se kot terminal prijavimo na katerikoli računalnik, ki nam to dovoli. Tako lahko uporabljamo vse podatke in programe, do katerih imamo dostop.

Iskalniki (Yahoo, Google, Najdi, Matkurja, Altavista)

To so iskalniki namenjeni iskanju podatkov s pomočjo enostavnega sistema menijev. Ob izbiri novega podatka nas program samodejno prenese na drug računalnik, ki je lahko na drugi celini.

Internet Relay Chat

IRC dovoljuje hkraten pogovor več ljudi s celega sveta, ki jih družijo skupna zanimanja. Pogoj je seveda, da imamo na našem računalniku inštaliran eden od IRC programov.

WWW

Storitev WWW ali World Wide Web je namenjena navkrižnemu prebiranju besedil, ki jih najdemo praktično kjerkoli na svetu, omogoča pa tudi iskanje in prenašanje podatkov. Ta storitev je danes zelo priljubljena, saj omogoča poleg besedila tudi iskanje in pošiljanje podatkov, zvoka, slik,...

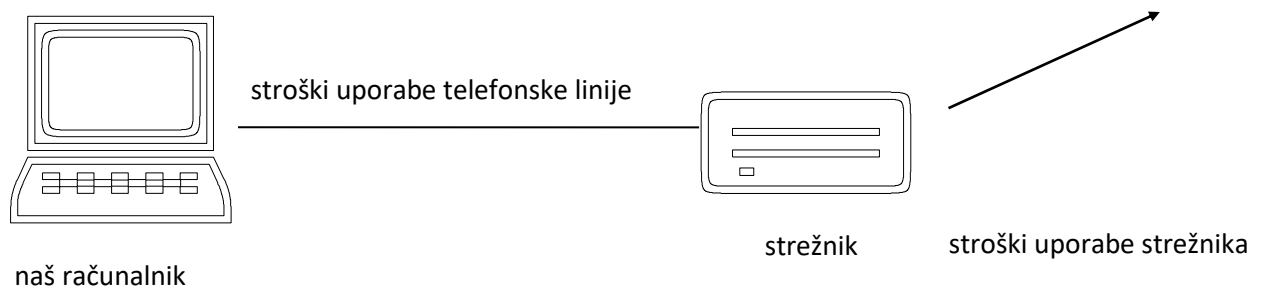
Kako se povezati v omrežje Internet

Ponudnika Interneta morate izbrati preudarno in po temeljitem premisleku. Nekaj stvari o katerih moramo razmisliti, predno se odločimo za ponudnika, ki jih ni malo:

- **pomoč** (na začetku bomo rabili pomoč, da se znajdemo v svetu Interneta, zato poiščimo ponudnika, ki nam bo nudil pomoč)
- **zanesljivost** (če ima vaš posrednik težave s svojo strojno opremo, do Interneta ne morete priti)
- **bližina** (stroški telefonskih pogovorov niso majhni, zato je dobro da je ponudnik čim bližje, razen če imate ADSL povezavo)

Stroški, ki jih moramo predvideti

Pomembno je, da pred vstopom v svetovno omrežje pri uporabi le tega razumemo, kaj so stroški in kako nastanejo. Oglejmo si primer modemskega dostopa, ki je najbolj običajen:

Stroški uporabe telefonske linije

Ker v tem primeru uporabljamo telefonsko linijo, se nam to pozna pri mesečnem prejetem računu telefonskih storitev od Telekoma. Pomembno je da vemo, da je telefon takrat zaseden, ko uporabljamo Internet, razen če uporabljamo ISDN linijo, ki nam omogoča velike hitrosti in hkratno delo telefona in interneta. Lahko pa uporabljamo ADSL linijo, ki je še hitrejša, in cenovno ugodnejša.

Stroški uporabe strežnika

Račun za uporabo strežnika nam izstavi podjetje, ki je lastnik lokalnega strežnika. Ponavadi nam podjetje zaračuna glede na število ur, ko smo uporabljali njihov strežnik oziroma ko smo uporabljali storitve Interneta. Ti pogoji se seveda spreminjajo, zato je dobro povprašati več ponudnikov te storitve.

Stroški so odvisni od usluge, ki nam jo nudi podjetje s strežnikom. Nekaj možnosti:

- brskanje po WWW (surfanje), na strežniku imate E-mail, na strežniku imate domačo stran (home page na WWW).

Možnosti povezave

Na omrežje Interneta se ponavadi povezujemo s pomočjo **modemskih dostopov** (telefonske povezave). Če se v podjetju ugotovi, da bo Internet postal neka strateška prednost, da se rabi stalna povezava v svetovno omrežje,..., se podjetje lahko odloči za **zakupljeni vod** pri Telekomu, ki bo nudil stalno »on line«, ali pa se odločimo za ADSL linijo. Če pa je uporabnik blizu strežnika, se lahko poveže s **kablom neposredno** v njegovo mrežo.

Modemska povezava

Najbolj razširjena je modemska povezava. Modem je naprava, ki digitalne računalniške signale spremeni v analogne zvočne signale, ki se po telefonskem vodu prenašajo do drugega modema.

Modeme razdelimo glede na hitrost prenašanja podatkov. Hitrost izražena v bps (bits per second) je enaka številu poslanih ali prejetih bitov na sekundo. Računalniški znak je sestavljen iz osmih bitov (1 byte). Modemi omogočajo različne prenose (14.400, 28.800, 64.600 bps). Čim večja je hitrost prenosa, večja je hitrost pri uporabi Internet storitev. Seveda pa ostajajo še vedno omejitve na telefonskih vodih. Priporočljive so ISDN ali ADSL linije.

Brskalniki po WWW

Med brskalniki sta najbolj uporabljena dva brskalnika in sicer Explorer in Netscape.

Microsoft Internet Explorer

Ta program je poleg spletnega brskalnika Netscape eden najpopularnejših spletnih brskalnikov. Služi nam za pregledovanje spletnih strani na Internetu. Če imamo instalirano polno verzijo Internet Explorerja so nam omogočene še nekatere druge storitve Interneta, kot so: uporaba elektronske pošte (e-mail), pregledovanje novic na Internetu (news), klepet (chating). Seveda imamo sedaj za klepet preko Interneta razvit samostojen program, to je Netmeeting. Ta program pa nam poleg klepeta omogoča še internetni telefon in pa tudi že internetni videotelefon.

Internet Explorer je spletni brskalnik, ki je prirejen predvsem za delo v okolju Windows. Seveda pa ga je možno uporabljati tudi na drugih platformah oz. operacijskih sistemih

Orodna vrstica

Korak nazaj - s tem ukazom se vračamo nazaj, vsakič za en korak (ko iščemo določene strani, nam Explorer shrani pot, ki smo jo uporabljali)

Korak naprej - s tem ukazom lahko »skočimo« za korak naprej

Ustavi iskanje - če se odločimo, da prekinemo iskanje, kliknemo na Ustavi

Osveži - osveži izgled strani (kadar se stran ne odpre v celoti)

Domača stran - ob kliku na ikono Domov, skočimo na domačo stran, ki jo lahko sami določimo

Iskanje - ob kliku na ikono, »skočimo« na stran, na kateri lahko izbiramo programe za iskanje

Priljubljeni naslovi - imenik, v katerega shranjujemo naslove strani, ki jih večkrat obiščemo

Večpredstavnost – možnost za predvajanje glasbe, posnetkov, videov

Elektronska pošta - s tem ukazom se nam pojavi pogovorno okno za pošiljanje/sprejemanje elektronske pošte

Zgodovina - ukaz nam pokaže naslove, ki smo jih obiskali v preteklosti

Natisni – ukaz za tiskanje

Urejanje – za urejanje spletnih strani z različnimi programi

Načini iskanja podatkov

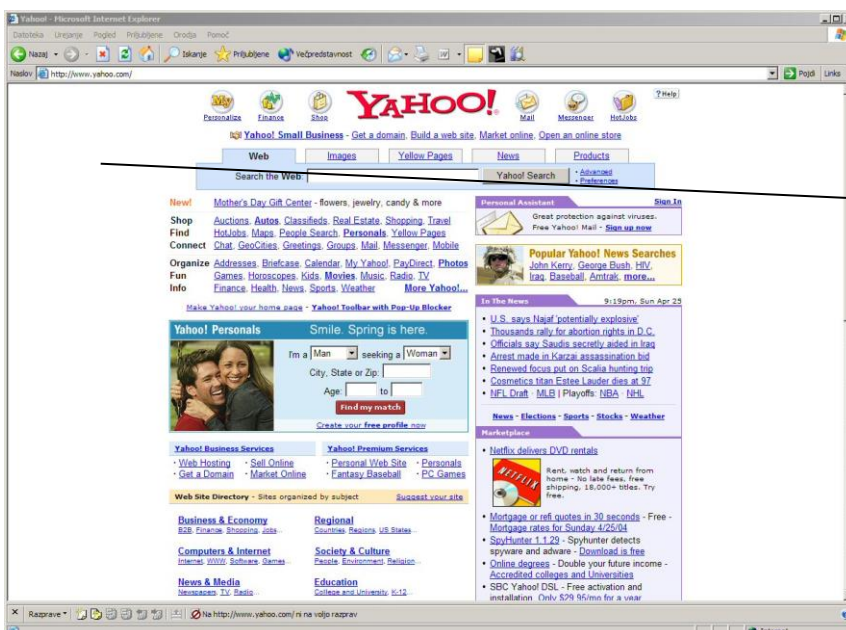
Obisk spletne strani, katere naslov imamo

Vsaka spletna stran ima svoj naslov. Če ga poznamo, vtipkamo naslov v menujsko vrstico:

Nato pritisnemo tipko **Enter**.

Yahoo

URL naslov

okno, v katero vnesemo
željeno besedo, ki jo iščemo

iskanje na 1. nivoju

The screenshot shows a search interface with a blue header containing the text 'Business History' and a breadcrumb trail: 'Directory > Arts > Humanities > History > By Subject > Business'. Below the header is a search bar with the word 'Search' on the left, an empty text input field in the middle, and two radio buttons on the right. The first radio button is selected and is labeled 'the Web', while the second is labeled 'just this category'.

vnesemo iskano besedo

Ključne besede - to so besede, ki jih določi imetnik svoje strani. Ko naredimo svojo stran, določimo ključne besede, po katerih nas bodo iskalci našli. Npr.: podjetje, ki izdeluje elektromotorje bo za ključno besedo izbralo **elektromotorji, razvoj elektromotorjev, izkoristek elektromotorja...**

Nekaj nasvetov pri iskanju podatkov

1. V ključnih besedah se izogibajmo številkam, saj je dokumentov s številkami ogromno.

2. Pri iskanju lahko neko besedo izločimo. Če želimo npr. iskati podatke o mikroprocesorjih, ki niso povezani z računalniki, lahko zapišemo **microprocessor -computer**. Tako bo iskalnik našel vse dokumente s ključno besedo mikroprocesor, izpustil pa bo tiste, v katerih so omenjeni računalniki.

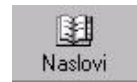
3. Če želimo da ključni element vsebuje besedi *arhitekturni* in še *natečaj*, odtipkamo: **arhitekturni and natečaj**

Outlook express

Če imamo na našem računalniku inštalirano okolje Windows XP, potem avtomatično ob instalaciji inštaliramo na naš računalnik Outlook express. Gre za hiter dostop do sprejemanja in pošiljanja elektronske pošte (E-mail)

Vnašanje naslovov v adresar

Naslove naših partnerjev, ki jih obveščamo shranimo s pomočjo adresarja

V imenik lahko vnašamo posamezne e-naslove, lahko pa določene naslove shranimo v podskupino, tako da jih imamo ločene od ostalih naslovnikov.

V imenik lahko vnašamo tudi podatke našega naslovnika (domač naslov, telefon, ostale podatke) in sicer tako, da izbiramo zgornje zavihke v pogovornem oknu (Domače, Poslovne, Osebne,...).

Pisanje e-pisma

Pisanje e-pisma se lotimo s pomočjo gumba **Nova pošta**.

V okence glave sporočila vnesemo naslednje podatke:

Za (To): e- poštni naslov prejemnika

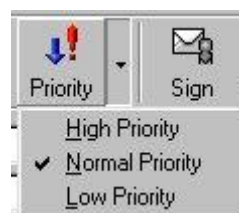
Kp (Cc): e-poštni naslov prejemnika kopije sporočila

Zadeva (Subject): kratek opis sporočila

Pismo želimo včasih poslati na več naslovov. Zato je med posameznimi e-naslovi potrebno vstaviti podpičje: janez@jhz.si;miha@koli.com;jaka@decio.si

Ne prezrite: v vnosno okno Zadeva (Subject) vedno vpišite kratek opis sporočila.

Ko napišemo sporočilo, ga lahko še opremimo s simbolom da gre za pomembno obvestilo. Te možnosti se skrivajo v pogovornem oknu

Kako k sporočilu pripenjamo dokument

Velikokrat želimo poslati našemu prejemniku tudi dokument. Ko napišemo osnovno sporočilo, kliknemo na ikono **Priloži** in pojavi se nam pogovorno okno s pomočjo katerega izberemo dokument, ki ga želimo pripeti k sporočilu.

Pripenjamo lahko vse datoteke, ki so v našem računalniku. Potrebno pa se je zavedati, da imajo datoteke različno velikost in če boste znancu poslali neko grafično datoteko, ki ima 20 Mb, potem je velika verjetnost, da takšnega sporočila ne bo prejel, ker ima poštni strežnik omejitve.

Potem ko smo napisali e-pismo, ga lahko pošljemo z ukazom **Pošlji (Send)**.

Pismo, ki je bilo oddano se shrani v mapo **Poslana sporočila**. Tako lahko preverjamo, ali je bilo sporočilo oddano, velikokrat pa v njem pregledujemo tudi vsebino, čas, datum poslanih sporočil.

Sprejemanje e-pisma

Ko želimo preveriti, ali smo dobili kakšno e-pismo, to enostavno naredimo s klikom na **Pošlji in sprejmi vse**. Naš računalnik se bo povezal s strežnikom in preveril, ali je na njem mogoče kakšno sporočilo za nas. Grafični prikaz pogovornega okna nam bo v primeru, da smo dobili e-pismo prikazal prejemanje takšne datoteke. Vsa sporočila, ki jih prejmemo se shranijo v mapo **Prejeto**.

Brisanje e-pisma

Prejeta pisma lahko tudi izbrišemo, saj velikokrat ne želimo na našem računalniku imeti ponudb (junk mail), ki nas ne zanimajo. E-pismo izbrišemo tako, da ga označimo in kliknemo na gumb **Izbriši (Delete)**. To lahko naredimo tudi s tipkovnico.

Takšna izbrisana sporočila se prestavijo iz mape **Prejeto** v mapo **Izbrisana sporočila**. Če postopek ponovimo nato še v **Izbrisanih sporočilih**, tak dokument za vedno izbrišemo.

Posredovanje e-pisma

Prejeto e-pismo posredujemo naprej tako, da nanj kliknemo, nato pa izberemo opcijo **Posreduj (Forward)**. Tako bo pismo, ki smo ga prejeli posredovano naprej na naslov, ki smo ga vnesli v vnosno vrstico.

Download

Internet je postal tudi zelo priljubljen zaradi možnosti kopiranja podatkov (programov) iz Interneta (download).

Ko se odločimo za kopiranje podatkov moramo upoštevati tudi to, da lahko s tem prenesemo na naš računalnik tudi viruse. Postopek je enostaven, slediti moramo le programu.

Domača stran (Homepage) na Internetu

Internet se zelo hitro razvija in je vedno bolj uporaben. Zato bodo podjetja vedno več prisotna na WWW, kjer bodo ponujala svoje izdelke in storitve.

Videz Web strani je zelo pomemben. Zato je najbolj pametno, da pred izdelavo pregledamo Web strani drugih uporabnikov.

Na naši domači strani imamo lahko tudi slike. Pri slikah je pomembno vedeti, da slik ne sme biti preveč in ne smejo biti prevelike (pravilna izbira resolucije). Vsaj prva stran mora imeti čim manj slik, da se stran čim prej naloži.

Povezave

Povezave so najboljši element pri oblikovanju in uporabi Web strani. Oglejmo si dva primera povezave:

Računalniško izobraževanje

Slovenija na Internetu

Slovenske podjetja lahko dobimo na Internetu s pomočjo iskalnika, ki je na <http://www.matkurja.com/slo/resources/organisations/>

Še nekaj naslovov:

www.najdi.si – iskalnik za Slovenijo

www.ijs.si - iskalnik za Slovenijo

www.inetia.eunet.si/novosti - Internet novosti v Sloveniji

www.halcom.si/paik - Imenik E-mailov v Sloveniji

www.n-lb.si - Tečajna lista Nove Ljubljanske banke

www.sdk.si - Strani namenjene plačilnemu prometu

www.bsi.si - Banka Slovenije - tečajna lista

www.ljse.si - Ljubljanska borza

www.uradni-list.si - Uradni list

Za konec

Z razvojem Interneta, ki se širi skoraj s svetlobno hitrostjo bodo pridobila predvsem podjetja, ki bodo znala ta medij izkoristiti v smislu:

- promocije, predstavitve dejavnosti podjetja,
- iskanja podatkov,
- trženja izdelkov in storitev,
- cenejše komunikacije na dolge razdalje, izmenjava podatkov,
- nenehna povezava z alociranimi oddelki, partnerji.

Biti prisoten na Internetu in uporabljati E-mail pa konec koncev pomeni tudi ugled podjetja in posameznika.

